

L'ART DEL PAGÈS

SECCIO DOCTRINAL, AGRONOMICA Y BIBLIOGRAFICA.

Congrés internacional de Agricultura

CELEBRAT Á PARÍS EN 1889.

Informe presentat à la Societat de Viticultura sobre la reconstitució dels vinyats del mitjdia de Fransa.

Desde l' any 1868, després del descobriment de la filoxera en lo territori de Saint-Henry, en las Bocas del Ródano, per una Delegació de la Societat d' Agricultura del Hérault, composta del senyors Planchón, Sahut y Bazile, era fácil augurar la destrucció pròxima de las vinyas de la Provensa, y 'l perill que corrian los vinyats del mitj-dia y encar de tota la Fransa.

Mos colegas, los senyors Planchon y Sahut, me donavan l' encàrrech de fer lo relat y resumir nostra excursió. Aquell relat del 16 de Juliol de 1868, era molt franch y explicit. La destrucció de la vinya en plasso breu, la dificultat de la lluyta contra un insecte que viu dessota de la terra, están en éll ben senyaladas.

No 'ns haviam enganyat: vintiun anys han transcorregut desde la redacció d' aquell relat, y no per aixó tindria de suprimirse una sola ratlla.

Pera aquella Comissió, la causa única é incontestable de la desaparició de la vinya, era la filoxera.

Aquesta opinió semblá extranya y no s' admeté de moment. Esperits serens, pràctichs, hábils, sostingueren durant llarch temps que la filoxera provenia d' un mal preexistent, d' una debilitat de la vinya, que 'l fret y la sequetat eran la causa del mal; se 'nsdigué per los entomologistas del Hérault. Pero després

de dos ó tres anys de calurosas controversias, ab frecuencia apassionadas, fou precis rendirse davant la evidencia (1)

Jo no crech que hi hagi en Fransa avuy dia un sol viticultor que atribueixi á altre causa que á la filoxera, la mortaldat de las vinyas.

Casi s' ha olvidat já aquest debat de primer moment. Lo mal s' agravava rápidamente; desde 1869 la filoxera havia sigut senyalada en la Gironda, á las portas de Burdeos, lo vall del Ródano fou ben prompte invadit fins Lyon. Pochs anys havían bastat pera que la taca d' oli s' extengués sobre casi tots los vinyats de Fransa y avuy dia per tot arreu se troba filoxera. Tal volta no hi hagi avuy un sol vinyat important en l' univers, que en graus diferents no sigui mes ó menos contaminat.

En los primers anys que seguiren al descobriment de la filoxera, cuan lo convenciment de la destrucció de las vinyas existents fou complert, hi hagué alguns moments de verdader estupor.

¿Com lluytar contra un enemich casi invisible? ¿Com alcan-sarlo estant dessota terra y ab frecuencia á gran profunditat? ¿Com detindre los aixams de filoxera alada que cada any á últims d' istiu anavan lluny á portar lo contagi? Afortunadament lo desmay no fou llarch. Los vinyaters del Mitj-dia primerament atacats se posaren decidits á obrar.

Lo sulfur de carbono que M. lo Barón-Thenard fou lo primer en indicar, y quals vapors tòxichs matavan la filoxera á distancia fou probat en los encontorns de Burdeos en Juliol de 1869. Aquets primers ensatjos no foren del tot satisfactoris; poch despres en 1873, los senyors Monestier, Lantaud y d' Ortaman feyan en las inmediacions de Montpellier nous experiments en major escala. La Societat Central d' Agricultura del Hérault s' associá á aquestas tentativas; nos trobavam en Agost, ab sequetat y calor intensos y ab instruments molt primitius. Estich vejent baix un sol canicular als membres de la Societat d' Agricultura, dirigint brigadas d' obrers que procuran introduhir á martelladas, en una terra de palets casi tant durs com la roca, forts barrots de ferro, que 's brincan ó trencan al esfors de mans vigorosas.

En tals condicions, la defensa per medi del sulfur de carbo-

(1) Vegis l'excelent relat de Mr. L. Vialla en nom de la Comissió de Agricultura de Fransa, que havia recorregut las vinyas filoxeradas del Mitj-dia de Fransa durant l' istiu de 1869.

no no podia cumplir son objecte; pero, poch després baix l' impuls del eminent president de la Companyia París-Lyon-Mediterráneo, Mr. Talabot, los tractaments ab sulfuro, baix la direcció dels senyors Marion, Crova, Gastine, Catta, ab l' auxili d' instruments perfeccionats, donaren sérios resultats.

Lo sulfo-carbonat de potassa, que desgraciadament exigeix gran quantitat d' aigua, indicat per Mr. Dumas, lo ilustre secretari perpétuo de la Academia de ciencias, fou empleat ab resultat

No fou bastant en los primers anys de la lluyta defensar las vinyas ab insecticidas; tot lo mon á la obra, se volia á tot preu conservar ó restablir las vinyas atacadas. Haviam de lograrho: un insecte no podia tindre en indecisió perillosa per molt temps las forsas vivas d' un gran país.

Desde 1870 Mr. Lluís Faucon practicava la submersió invernal en sa propietat de Mas de Fabre, aprop Graveson del canal derivat de la Durance; salvava sas vinyas d' una destrucció imminent y formulava després, en relats que tenen sempre autoritat, las reglas que deuen seguirse pera assegurar l' éxit.

En las Bocas del Ródano, lo Gard, l' Hérault, l' Aude y la Gironda, ahont la submersió es practicada en gran escala, se guarda viu regoneixement á Mr. Faucon, á qui per son exemple y preceptes molt li agraheix la viticultura.

Aprop d' Aigues Mortes, antigas vinyas en arenas estavan sanas y vigorosas al abrich de la filoxera; no fou perduda la indicació.

Las plantacions de vinyas en los arenals del litoral, anaren fentse majors, adquirint cada any, una importancia considerable. Aigues Mortes es avuy dia lo centre d' un magnífich vinyat; l' éxit s' ha lograt en aquesta regió mes que en cap altre.

Los munts d' arena formavan verdaders turonets, que han enriquit las despullas de boscos de seculars pins. Han sigut precisos molts esforços y travalls pera rupturar aquestos boscos, sobre tot pera nivellar lo terreno; la capa d' arena te allí gran espesura, las arrels de la vinya no arribarán tal vegada may á la capa de terra empapada de sal; es duradora allí la vida de la vinya.

En altres llocs menos favorecuts, quan están massa aprop

del mar ó en los estanys salats, las plantacions serán pòbale-
ment menos durables.

De la ribera dreta del Ródano fins las últimas estribacions
dels Pirineos, aquest vert plà de vinyas creadas com per en-
cant en mitx d' un verdader desert, testimonía la energia d'
aquets atrevits vinyaters, que així també han prestat un gran
servey á son país.

La submersió, las plantacions en las arenas necessariament
limitadas. Los insecticidas mateixos, segons confessió dels que
'ls recomanan, costan cars, y sols donan bons resultats en los
terrenos fondos lleugers, homogéneos, ahont los vapors de car-
bono se difundeixen facilment.

¿Haviam de deixar la filoxera que fos duènya y ocupés los
costers, los terrenos de palets, sechs ó pochs fondos, gene-
ralment poch fértils, que en realitat forman la inmensa mayo-
ria de nostras vinyas y donan los millors vins de Fransa?

Lo problema era de difícil resolució. No podiam atacar al ene-
mich de cara, allunyar-lo ó destruhir-lo. Lo que ferem fou mi-
llor. Lo deixarem inofensiu.

¿Com pot ferse aquest miracle? La vinya fou salvada per la
vinya, y 'ls ceps americans es á qui 'ns devém aquesta brillant
victoria.

(Continuará)

SECCIO D' AGRICULTURA PRACTICA.

Lo mildiu vensut

Medis tením á la má pera contrarrestar la terrible malaltia
que ataca á la vinya, coneguda ab lo nom de *mildiu*: los mals
causats per la mateixa son inmensos en l' any que acaba de
transcorre. Fransa ha perdut mes de 8 milions d' hectólitres
de ví. Italia 10 milions y Espanya altres 10 milions; no están
aquí las pérduas materials, altres n' hi ha de mes graves tal
volta; los mostos cullits aquest any son de péssima qüalitat, des-
colorits, pobres én esperit, etc. de mal gust y altres defectes que
tots perjudican al propietari vinicultor; á mes tots aquells ceps
mes atacats per lo *mildiu*, resultan de tal manera malalts que
si 'l propietari no es previsor en fer tallar mes de la meytat,

ó sia tota la part extrema podrida dels sarments, en aquesta época precisa en que la savia enverinada per los efectos del mildiu está baixant y que tot lo cep se 'n ressent, resultarà que, moltíssims d' élls no brotarán l' any vinent, y 'ls que ho fassin, ben raquíticament. Devant tals aglomeracions de causas ocasionadas per dita malaltia, que 'ns toca fer? Han passat dos anys de prova, las invasions han sigut terribles, com y de quina manera han salvat la cullita molts propietaris de la Península y de payssos extranjers? Revistas agrícolas, periódichs de tots cantons nos han donat compte dels brillants resultats obtinguts, no en una sola regió, sino en localitats diferentes, ben separadas las unas de las altres, prova segurà del poder ab que obra lo sulfat de coure; pero com hem conseguit salvar lo fruyt de las vinyas y altres, que també han fet la operació cúprica, no ho han conseguit? No será 'l defecte de las qüantitats de sulfat de coure empleadas, porque de 500 grams á major qüantitat obra maravellosament; la causa 's trova en la manera d' aplicar lo líquit y en las épocas.

Al fer las operaciones la major part ho fan solament sobre las fullas de las extremitats, es á dir, lo que forma 'l paraygua del cep, deixant la part mitja y la de baix sens rebre 'l líquit ó la pols, erro gravíssim porque dita malura es produhida per l' excés d' humitats y si la part baixa del cep no está degudament preparada pera no admetre los bruscos atachs del mildiu, indispensablement serán invadits los fruyts, las fullas y las brancas, puix que tot ho fá á la vegada; es sumament necessari que cada volta que s' opera 's distribuixi l' ingredient comensant per la soca del cep, brancas, rahims sense cap mena de por, sia la época que 's vulga y las fullas fins á las extremitats dels sarments: aixís se logran resultats, sens oblidar la prevenció en aplicarlo, que aquí está 'l secret de la cosa. Preparats los ceps d' aquesta manera ja poden venir invasions de mildiu: los ceps que 's trovarán ab aquestas condicions ab la cara alegre y ufanosos, li dirán, á altre porta, (pera 'ls descuydats) que aquesta está tancada.

De suma importancia y objecte d' admiració son alguns ceps, los que mes s' han distingit per sa resistencia á la malura que 'ns ocupa; verament n' hi ha de completament resistentss sens perdre ni una fulla, no habent rebut cap sulfatada. Alguns propietaris junt ab mi havém obtingut aquets resultats ab lo Cas-

tet, Herbemont, Herbemont-Touzan, Herbemonts d' Aurelle: Cunningham: d' altres que sens haver sigut sulfatats se 'n desprenen alguns pàmpols, pero 'l fruyt s' aguanta molt bé, Mandó, (1) Picapoll. Secretary, Gran-negre-Calm.ette Bouschet, Black-Defiance: d' altres que á mitj tractar, es á dir, fent malament las operacions arriuan á salvarse, Otkello, Sant Salvador, Alicant-Henri-Bouschet, (2) Carinyena-Bouschet, Portugués-blau, Aramon Francès, Monastrell Barceloní, y d' altres que se n' anirán descubrint.

Crech haver provat que podém batre al mildiu, mes ben dit, lo tením vensut, es necessari treballar. no ser peresosos en fer los tractaments á son degut temps y ben fets; váldre'ns dels ceps resistents, puix que n' hi ha de preciosos pera donar bons vins y d' aquesta manera conseguirém, ab la ajuda de la Providencia, lliurarnos de la malura coneguda ab lo nom de mildiu

JOAN MALLEU

SECCIÓ DE VARIETATS.

Devant un cadavre.

Levou-a, á morte em sua garra adunca
e eu nunca mais pude esquecê-la. nunca!
pallida e loira, muito loira e fria...

ANTONIO FELJÓ.

Son postrer alé de vida
en llurs llabis ha espirat,
escapántselhi un sospir
que no l' oblidaré may.

He deixat sola la cambra,
murmurant entre mi, baix;
quan ho sápigas sa mare
la dolor la matará.

Ab sos grossos ulls oberts
y girats los dos en blanch
ha quedat fret, groch y mut,
crispadas las blancas mans

. . . . .
. . . . .
. . . . . , ...
. . . . .

M' he sentit ferit del cor
per la fulla d' un punyal,
esgarrifansas de fret,
y com glassada ma sanch.

Allavors sol, un moment
lo que 'l mon fôu hé meditat,
la realitat de lo que es,
lo que será d' aquí un any!

1888.

EMILI PASCUAL.

(1) Historia del cep *Mandó*: se trova en aquesta Revista L' ART DEL PAGÉS, Setembre 14 de 1889: N.º 393

(2) No confondre l' *Alicant-Henri-Bouschet*, ab los altres Alicants Bouschets propensos al mildiu, principalment lo de fulla de garnatxa.

Ab greu pesar hem sapigut la trista nova de la mort de la bona Esposa de nostre benvolgut amich D. Joseph Ventura y Gausachs, President del *Foment de la Agricultura* de Badalona, ocorreguda 'l dilluns de la setmana passada, quan á marit y muller los hi somreyanlas mes falagueras esperansas, per trobarse abdos en la flor de sa joventut.

Nosaltres que ja hem passat també desgraciadament per semblant fatalitat, en la plenitut de la vida, quan las ilusions son mes duradoras, per experiencia propia savém lo disgut que sufrirá nostre bon amich, lo Sr. Ventura, á qui acompanyém en son just dol, desitjantli, com igualment á tota sa familia, la resignació que las circunstancias d' aquest miserable mon imposan en semblants casos; per mes que la pérdua de la esposa-mare siga irremediable.

MERCATS, FIRAS Y CULLITAS.

La cullita de blat, segons sembla, ja no será tant bona com s' havia anunciat. Fransa, Inglaterra, Bélgica é Italia, recolectan més que l' any passat; Espanya, poch més ó menos. Alemania, Hungría, Russia y Rumanía, oferirán descens. En los Estados-Units será molt abundant, de creure las noticias telegráficas, é iguals noticias se rében de la India

Barcelona. *Cremor tártaro.*—En Londres, Burdeos, Montpellier y Barcelona á 202 pessetas los 100 kilograms.

Tartrá en brut.—A 1'65 ptas. per cada gram. Mares de vi, á 1'50 ptas. per cada gram, los 100 kilograms.

Mares per tartrá de cals, á 0'80 ptas. per cada gram. Preus mantinguts.

Figueras 27 Octubre.—Ahir dissapte, va estar plovinejant tot lo dia, però per desgracia sense que la cantitat d' aygua

cayguda basti pera posar als camps en condicions de que puguin los agricultors emprendre las faenas de la sembra.

Si no plou aviat y bé, será poch menos que impossible la sembra de cereals en l' Ampurdá, segons llegim en *La Concentración* d' aquella ciutat.

Manacor (Mallorca) 26 Octubre.—Ha terminat ja la verema de la actual cullita, havent sigut son resultat bastant mitjá, donchs segons càlculs, no s' ha elevat aquest ni á las duas terceras parts dels anys anteriors.

Ha comensat la sembra de blats y candeals, seguint la de llegums ab motiu de las últimas plujas.

Olot.—A la fira de Sant Lluch, celebrada ultimament, s' hi presentá en abundancia 'l bestiar boví y cavallar Si bé lo primer dia no hi hagué transaccions, en cambi en lo segon foren numerosas y á bons preus, relativament als que ditas classes de bestiar solen tenir desde tres anys ensá. Caps de bestiar de bona estampa que en lo pays s' anomenan *de senyal* no n' hi hagué, degut, segons sembla, á que 'ls negociants recorregueren durant los dias anteriors á la fira las casas criadoras de bestiar de las comarcas vehinas, en busca d' aquells, y feren bonas compres. Faltaren també á la fira 'ls coneguts negociants de Perpinyá M. M. Peille y Charles, lo qual contribuí també, segons *El Olotense*, á la falta de bestiar de primera.

La puja dels preus ha causat bona impresió en l' esperit de la comarca tant abatut per lo baixíssim que corrian fins ara, per mes que se pressenti en general que aquesta puja es de guda á causas transitorias

Puigcerdá, (Gerona).—La cullita d' aquest any ha sigut abundanta en blats, herbas y ferratjes, y curta en los demás productes, per la gran seca que afortunadament ha desaparegut aquestos dias.

Lo preu dels blats es baratíssim, notantse algun moviment d' alsa en lo del bestiar, especialment lo boví.

Vilafranca del Panadés.—Lo dia 18 se celebrá la primera de las duas firas anomenadas del *semlrar*. L' altre se verificá lo dilluns últim, dia 28 d' Octubre prop-passat.